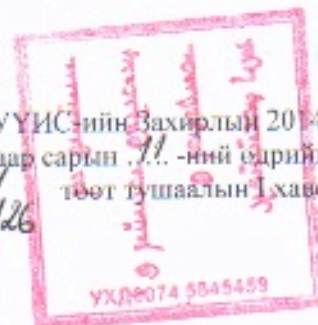

А/1126

Ёс зүйн дүрэм

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Энэхүү дүрмийн зорилго нь АШУУИС-ийн Эрхэм зорилго, эрхэмлэх үнэт зүйлсэд тулгуурлан сургуулийн хамт олны эрхэмлэх ёс суртахууны үнэт зүйлс, баримтлах ёс суртахууны зарчим, дагаж мөрдөх хэм хэмжээг тогтоож хэвшүүлэх, ёс суртахууны зөрчил гаргагчид хариуцлага хүлээлгэх, сургуулийн соёлыг хүчтэй болгож бэхжүүлэхэд оршино.

1.1. АШУУИС-ийн хамт олны эрхэмлэх ёс суртахууны үнэт зүйлс нь :

- Хүний эрх, эрх чөлөө;
- Хүний үнэ цэнэ, үнэ хүнд;
- Ёс жудаг;
- Шударга ёс, зарчимч чанар;
- Адил тэгш хандлага, харилцаа зэрэг болно.

1.2. АШУУИС-ийн хамт олны баримтлах ёс суртахууны нийтлэг зарчим нь :

- Нийгэм, сургууль хамт олон, суралцагчдад үнэнч байх;
- Ажил үүргээ хариуцлагатай, найдвартай гүйцэтгэх, хөдөлмөрч байх;
- Үйл ажиллагаагаа хүнлэг энэрэнгүйгээр явуулах;
- Мэргэжилдээ нягт нямбай хандах;
- Хамтач үхлийг эрхэмлэж, хамтын шийдвэрийг илүүд үзэх;
- Сургуулийн өмч хоронгод аривч хямгач хандах зэрэг болно.

1.3. АШУУИС-ийн хамт олны баримтлах ёс зүйн дүрмүүд

- "Их, дээд сургууль, коллежийн багшийн мэргэжлийн ёс зүйн ерөнхий дүрэм
- АШУУИС-ийн Хөдөлмөрийн дотоод журам
- АШУУИС-ийн Ёс зүйн хэм хэмжээ
- АШУУИС-ийн бүрэлдэхүүний сургууль, салбар сургуулийн Багшийн ёс зүйн дүрэм
- ЭМШУИС-ийн Оюутны ёс зүйн дүрэм, бусад оюутны ёс зүйтэй холбоотой дүрэм
- "Эмнэлгийн мэргэжилтний ёс зүйн хэм хэмжээ"

Хоёр. АШУУИС-ийн нийтээр дагаж мөрдөх ёс суртахууны хэм хэмжээ

АШУУИС-д ажиллаж, суралцаж буй хүн бүхэн дагаж мөрдвөл зохих, тодорхой үйлдэл, эс үйлдлийг үүрэг болгосон, эсвэл хориглосон, бүгдэд адил тэгш үйлчлэх, тусгай хэм хэмжээгээр давхар баталгаажих, ерөнхий шинжтэй ёс суртахууны хэм хэмжээг нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ гэж үзнэ.

2.1. Нийтээр дагаж мөрдөх ёс суртахууны хэм хэмжээ нь:

1. Эрдэм мэдлэг, оюунлаг зүйлсийг эрхэмлэж, тэдгээрийг бусад эрх ашиг, сонирхлоос ямагт дээгүүрт тавих;
2. Ёс суртахууныг эрхэмлэх, ёс жудагтай биеэ авч явах, орчин тойрныхоо хүмүүст зүй ёсны шаардлага тавих, ёс зүйн дүрмийг хэрэгжүүлэхэд хувь нэмрээ оруулах;
3. Яс үндэс, нас, хүйс, шашин шүтлэг, нийгмийн гарал, байдал, гэр бүлийн байдал, эрүүл мэндийн байдал, гадаад үзэмж, бэлгийн хандлага, нутаг ус, танил тал, төгссөн сургууль, нам эвсэл, бүлэглэл, үзэл бодол, байр суурь зэрэг аливаа шинжээр хэнийг боловч ялгаварлахгүй, адил тэгш хандах;

4. Үнэнч, шударга, зарчимч, хариуцлагатай байх, хүмүүс хоорондын эвгүй, сөрөг харилцаа, зөрчлөөс ангид ажиллах, суралцах;
5. Санал өгөх, шийдвэр гаргахдаа ил тод, бодитой, шударга, хүлээцтэй, буурь суурьтай хандах, өөрийгөө захирдаг байх;
6. Эрх мэдлээ урвуулан ашиглах, бусдыг хууран мэхлэх, залилах, залилангийн шинжтэй үйлдэл гаргахгүй байх;
7. Албан тушаал болон эрх мэдлээ ашиглан шууд болон шууд бусаар бэлгийн дарамт учруулах, зүй бус үг хэрэглэх, үйлдэл гаргах, сургалтын дүн болон бусад хүчин зүйлээр барьцаалан сэтгэл санааны дарамт учруулахгүй байх;
8. Цахим хуудас болон олон нийтийн мэдээ мэдээллийн хэрэгсэл ашиглан буруу ташаа мэдээ мэдээлэл цацах, бусдыг гүтгэх, ёс зүйгүй хэллэг ашиглах.

2.2. Сургуулийн орчинд дараах зөрчлүүдийг ёс суртахууны нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээг гажуудуулсанд тооцно. Үүнд:

1. Оногдсон үүрэг даалгаврыг хугацаанд нь эс биелүүлэх, үр ашиггүй зүйлд цаг, хөдөлмөрөө үрэх;
2. Санаатай, хайхрамжгүй үйлдэл, эс үйлдлээр сургуулийн өмч хөрөнгийг эвдэж гэмтээх, устгах, хулгайлах, дур мэдэн ашиглах, эзэмшилдээ авах, зориулалтын бусаар ашиглах, шамшигдуулах;
3. Согтууруулах, мансууруулах ундаа, эм, бодис хэрэглэх, согтуурсан, мансуурсан байдалтай нэвтрэх;
4. Бусдыг хилсээр буруутгах;
5. Мэдээллийг гуйвуулах, нуун дарагдуулах, худал мэдээлэх, цохилдуулах;
6. Бусдын хувийн хэрэгт хөндлөнгөөс оролцох, хувь хүний талаар зориуд сөрөг үнэлгээ өгөх, дүгнэлт гаргах;
7. Бүдүүлэг авирлах, хараалын үг хэрэглэх, үг хэлээр дайрч доромжлох, айлган сүрдүүлэх, дарамтлах;
8. Өөрийн үзэл бодол, байр суурийг зөвтгөхийн төлөө бусдын үзэл бодол, байр суурийг мушгин гуйвуулах, гутаан доромжлох, гүтгэх зэрэг

Гурав. Багшийн дагаж мөрдөх ёс суртахууны хэм хэмжээ

3.1. Сургалтын ажлын хүрээнд, АШУУИС-ийн Багш мэргэжлийн ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрднө. Үүнд:

1. Мэргэжлийн мэдлэг, чадвар, заах арга барилаа байнга дээшлүүлэх;
2. Хичээлээ мэргэжлийн өндөр түвшинд зохион байгуулж, хичээлийн цагийг үр өгөөжтэй өнгөрүүлэх, заах арга, хичээлийн агуулгыг байнга боловсронгуй болгож байх;
3. Хичээлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө, цаг, хуваарийг чанд баримтлах;
4. Суралцагчийн идэвхи санаачлагыг өрнүүлэх, сурахын төлөөх эрэл хайгуулыг дэмжих, хичээл, сургалттай холбоотой мэдээ, мэдээлэл олж авах боломж, эрүүд, аюулгүй, сэтгэл хангалуун суралцах орчин бүрдүүлэх;
5. Суралцагчдад бие дааж ажиллах чадвар эзэмшүүлэх, бие дааж гүйцэтгэх ажлыг оюутны боломж, хичээлийн хөтөлбөрийн түвшинд нийцүүлэх, ажлын чиглэл, агуулга, ашиглах мэдээллийн эх сурвалжийг тодорхой байлгах;
6. Суралцагчийн бие дааж болон багаар гүйцэтгэсэн ажлыг цаг тухайд нь шалгах, дүгнэх, үнэлэх, үр дүнг мэдээлэх, тайлагнах;
7. Суралцагчид зөвлөгөө өгөх хуваарийг чанд баримтлах;
8. Суралцагч нэг бүрийн мэдлэг, чадварыг шалгах, дүгнэх, үнэлэх, тодорхойлохдоо шударга, алагчлахгүй, адил тэгш, бодитой хандах, албаны болон хувийн харилцааг зааглах;

3.2. Сургалтын ажлын хүрээнд, АШУУИС-ийн Багшийг ёс суртахууны зөрчил гаргасанд тооцож, хариуцлага тооцох үндэслэл болох тохиолдлууд:

1. Суралцагчийг нас, хүйс, үндэс угсаа, хэл яриа, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, өнгө үзэмж, шашин шүтлэг, үзэл бодол, бие бялдар, эрүүл мэндийн байдал зэрэг аливаа байдлаар ялгаварлан гадуурхах, тэгш бус хандах;

2. Суралцагчийг хүндэтгэх шалтгаангүйгээр хичээл, сургалт, бусад арга хэмжээнд оролцуулахгүй, оруулахгүй байх, хичээлээс гаргах;
3. Хичээлд холбогдолгүй материал ихээр ашиглах;
4. Багш өөрөө хүндэтгэх шалтгаангүйгээр хичээлээс хоцрох, хичээл таслах, суралцагчдыг цагаас өмнө тараах, хичээлийн цагаар танхимыг орхих, гар утсаар ярих зэргээр ажлын цагийг зүй бусаар өнгөрүүлэх;
5. Хичээл, шалгалт, ажлын хуваарийг зөрчих, хичээл, шалгалтын хугацааг шалтгаангүйгээр өөрчлөх, хойшлуулах;
6. Суралцагчид хичээлийн гарын авлага, ном сурах бичиг зэргийг хүчээр, багшийн албан тушаал, эрхэлж буй ажил үүргээ хувийн зорилгоор ашиглан тулган зарж борлуулах;
7. Суралцагчийн дүнг хуурамчаар тавих, мэдлэг чадварыг нь тухайн хичээлд хамааралгүй шалгуураар үнэлж дүгнэх, гадны нөлөөлөлд автах, засварлах;
8. Суралцагчийн суралцах үйл ажиллагааны үр дүнг үнэлэхийг шалтгаангүйгээр, тодорхой бус хугацаагаар дур мэдэн хойшлуулах, тайлан мэдээг хоцроох;
9. Албан тушаал, эрх мэдлээ ашиглан суралцагчид хүчээр нөлөөлөхийг завдах, нөлөөлөх, үзэл бодлоо тулгах, бүдүүлэг үг хэллэгээр загнах, нэр хоч өгөх, биеэ авч яваа байдал, хувцаслалт, хувийн амьдралын талаар шүүмжлэх, дүгнэлт өгөх;
10. Суралцагчийг хүйсээр ялгаварлах, айлган сүрдүүлэх, дарамтлах, хонзогнох;
11. Өөрийн үйлдлийг хөнгөвчлөх зорилгоор хэлбэрдэх, мэргэжлийн үйл ажиллагаандаа хайнга хандах, уншиж шалгаагүй ажилд үнэлгээ өгч дүн тавих;
12. Суралцагчийн суралцах үйл ажиллагаанд саад учруулах зэрэг;
13. Сургуулийн орчинд худалдаа наймаа хийх, элдэв ном, гарын авлага, бараа бүтээгдэхүүн сурталчилах, шахах, тэдгээрийг худалдан авах, суралцагчийг ном худалдан авсан үгүйгээр нь ялгаатай хандах зэрэг;
14. Сургалтанд ашиглах ном сурах бичиг, лекц, дадлагын хичээлийн агуулгад аливаа нэгэн арилжааны компанийн эм, эмнэлгийн хэрэгсэл, бараа бүтээгдэхүүнийг илт дэмжин сурталчилж бусдад давуу эрх олгохыг ёс зүйн зохисгүй үйлдэл гэж тооцно.

3.3. Эрдэм судлалын ажлын хүрээнд, багш ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрднө.

Үүнд:

1. Судалгаа шинжилгээний ажлын арга зүй, мэдлэг, чадвараа байнга дээшлүүлэх;
2. Өөрийн үзэл бодол, байр суурь, хандлагад анхааралтай хандах, хүлгэх;
3. Залуу багш, судлаач, суралцагчийн судалгаа шинжилгээний ажлыг дэмжих, туслалцаа үзүүлэх;
4. Суралцагчийн судалгаа шинжилгээний ажлыг бодитой, шударга үнэлэх, үнэн зөв дүгнэлт гаргах;
5. Судлаачийг судалгаа шинжилгээний ажилд үнэлэлт дүгнэлт өгөхдөө хувийн харилцаа болон ашиг сонирхолын үүднээс хандахгүй байх;

3.4. Эрдэм судлалын ажлын хүрээнд, АШУУИС-ийн Багшийг ёс суртахууны зөрчил гаргасанд тооцож, хариуцлага тооцох үндэслэл болох тохиолдлууд:

1. Бусдын зохиол, бүтээл, судалгааны ажил, нээлтнийг өөрийн болгож харуулахыг оролдох, хуулбарлах, зөвшөөрөлгүй ашиглах;
2. Хамтын бүтээлийг өөрөө ганцаараа хийсэн болгож илэрхийлэх;
3. Судалгааны үр дүнг дөвийлгөх, үнэн байдлыг гуйвуулах;
4. Урьд хэвлүүлсэн зохиол бүтээлээ шинэ бүтээл болгож үнэлүүлэх;
5. Намчирхах, улс төржих, үзэл суртлын байр сууринаас хандах зэрэг;
6. Бусдын хийсэн ном, сургалтын материал, гарын авлага, судалгаа шинжилгээний ажилд хүчээр оролцох, нэрээ оруулахыг тулгах;

3.5. Нийгэмд үйлчлэх хүрээнд, багш ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрднө. Үүнд:

1. Улс, нийгэм, сургуулийн хамт олны өмнө тулгарч буй асуудалд мэргэжлийн байр сууринаас ажил хэрэгч, бүтээлч, санаачилгатай, хэтийг бодож буурьтай хандах, олны эрх ашигт нийцсэн голч санал дэвшүүлэх;

2. Мэргэжлийн мэдлэг, чадвар, судалгааны ажлын үр дүнг шийтгэд мэдэгдэх, түгээн дэлгэрүүлэх, нэвтрүүлэхдээ хүнлэг, жудагтай байх;
3. Нийгэмд бодитой, үнэн, үндэслэлтэй мэдээлэл хүргэх;
4. Бусдын мэргэжлийн шүүмж, санал, дүгнэлтийг хүлээж авах;
5. Багшийн нийгмийн өмнө хүлээх хариуцлагын талаар тодорхой мэдлэгтэй байх, түүнийг бүрэн хүлээн зөвшөөрөх, дэмжих, биелүүлэх;

3.6. Нийгэмд үйлчлэх хүрээнд, АШУҮИС-ийн Багшийг ёс суртахууны зөрчил гаргасанд тооцож, хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болох тохиолдлууд:

1. Сургуулийн болон багшийн нэрээр хувийн ашиг хонжоо олох;
2. Сургуулийн талаар бодитой бус, худал хуурмаг, үндэслэлгүй мэдээлэл тараах;
3. Шан харамж, авилга авах зэрэг

3.7. Суралцагчтай харилцахдаа Багш нь ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө. Үүнд:

1. Суралцагчийн эрдэм мэдлэгт хандах идэвх санаачилгыг дэмжин өрнүүлэх, сургалтын үйл ажиллагааны хамтран зүтгэгч гэж үзэх, хүндэтгэх;
2. Харилцааны соёлтой, харилцааны ёс суртахууны хэм хэмжээг дагаж мөрддөг иргэн болж төлөвшихөд нь чин сэтгэлээс туслах;

3.8. Суралцагчтай харилцахдаа, АШУҮИС-ийн Багшийг ёс суртахууны зөрчил гаргасанд тооцож, хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болох тохиолдлууд:

1. Суралцагчдад сэтгэл зүйн дарамт үзүүлэх, ичээж зовоосон, гутааж доромжилсон үг хэлэх, үйлдэл хийх;
2. Хувийн зорилго, эрх ашгийн төлөө суралцагчийн хөдөлмөрийг ашиглах;
3. Суралцагчдад бэлгийн дарамт үзүүлэх, оролдох, үйлдэх;
4. Суралцагчаас бэлэг, шан харамж, авилга авах;
5. Багшийн байр суурийн давуу байдлыг ашиглан суралцагчид дарамт шахалт үзүүлэх;
6. Муу дүн тавихаар суралцагчийг сүрдүүлэх, хавчиж гадуурхах;
7. Мэргэжлийн үйл ажиллагааны явцад олж авсан суралцагчийн талаарх мэдээллийг бусдад задруулах

3.9. АШУҮИС-ийн Багш нь хамт олонтойгоо харилцахдаа ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө. Үүнд:

1. Багш нь хамт олонтойгоо харилцахдаа нас хүйс, яс үндэс, нийгмийн гарал угсаа, шашин шүтлэгээр ялгаварлалгүй, адил тэгш, хүндэтгэлтэй, зөв боловсон, үнэнч шударга, уян хатан, харилцах;
2. Бусдын үйл ажиллагаа, бүтээл, мэдлэг, чадварт үнэлгээ өгөх, үг, шүүмж хэлэхдээ шударга, голч, бодитой хандах;
3. Урьд өмнө үүссэн үзэл бодлын ялгаа, зөрүүтэй байдал, тухайн ажилд үл хамаарах зөрчил маргаан, санал нийлэхгүй үр дүнгээс ангид байх;

3.10. Хамт олонтой харилцахдаа, АШУҮИС-ийн Багшийг ёс суртахууны зөрчил гаргасанд тооцож, хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болох тохиолдлууд:

1. Хамтран ажиллагчийн мэдлэг, чадварын талаар санаатайгаар худал мэдээлэх;
2. Боловсрол болон бусад зохих шалгуураар тэнцэхгүй хүнийг ажилд ороход нь туслах, шан харамж амлуулах, авах;
3. Мэргэжил, мэргэшлийн мэдлэг, чадвартай холбоотой материалаа нуун дарагдуулах, худал мэдээлэх;
4. Мэргэжлийн болон хөдөлмөрийг үнэлж дүгнэх дүрэм, журам, үйл ажиллагаатай шууд холбоогүй шалгуураар багшийн мэргэжлийн чадварыг үнэлэх;
5. Багш, ажилтны талаар санал өгөхдөө хувийн хандлага, харилцаа, үнэлгээнд тулгуурлах;
6. Шийдвэр гаргахдаа ашиг сонирхлын зөрчил гаргах;

7. Бусдыг хилсээр буруутгах, мэдээллийг гуйвуулах, нуун дарагдуулах, худал мэдээлэх, хувийн нууцтай холбоотой мэдээллийг задруулах;
8. Сургуулийн нэрийн өмнөөс хувьдаа болон дотно харилцаатай, сонирхол бүхий этгээдэд шууд ба шууд бусаар олз ашиг олох ажил хэрэг сэдэх, зохион байгуулах, оролцох, сайшааж дэмжих;
9. Шинээр ажилд орж байгаа болон ажиллаж байгаа багш, ажилтныг албан тушаал, зэрэг, зэрэглэл, бусад давуу байдлаа ашиглан дарамтлах, бүдэглэн шахаж хавчихыг санаачлах, зохион байгуулах, оролцох;
10. Сургуулиас санаачилсан болон ивээн тэтгэсэн үйл ажиллагааг санаатай таслах, тасалдуулах;
11. Багш, ажилтнууд ажил үүргээ гүйцэтгэхэд нь саад учруулах, заналхийлэх, дарамтлах;
12. Хов жив хөөцөлдөх, бусдыг хутган үймүүлэх, гүтгэх, муучилж доромжлох, өөлж шоолох зэргээр зүй бусаар авирлах;
13. Амни хувиа хичээх, өөрийгөө ихэд бодох, өөрийн эрх ашгийг хамт оныхоос дээгүүр тавих, олны хэргээс хойш суух зэрэг

Дөрөв. Удирдах ажилтан болон захиргаа, үйлчилгээний ажилтны баримтлах ёс суртахууны хэм хэмжээ

4.1. Удирдах болон бусад ажилтан нь ажил үүргээ биелүүлэхтэй холбоотой ёс суртахууны дараах нийтлэг хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө. Үүнд:

1. Үүрэгт ажлаа хариуцагатай, идэвх санаачилгатай, үнэнчээр гүйцэтгэх;
2. Ажлын цагийг чанд баримтлах, үр өгөөжтэй, бүтээлч ажиллах;
3. Багш, ажилтан, суралцагчдыг шаардлагатай мэдээллээр түргэн шуурхай, нээлттэй, ил тод, тогтмол хангах;
4. Багш, ажилтан, суралцагчийн болон сонирхлын бүлгүүдийн санал, хүсэлт, шаардлагад бодитой, үндэслэлтэй, тэгш, шударга хандах, шийдвэрлэх;
5. Албан болон хувийн харилцааг чанд зааглах, сургууль, хамт олны эрх ашгийг хувийнхаас ямагт дээгүүр тавих;

4.2. Удирдах болон бусад ажилтны дараах зөрчлийн тохиолдлуудыг ажил үүрэгтэй холбоотой ёс суртахууны нийтлэг хэм хэмжээг зөрчсөн тооцож, хариуцлага тооцох үндэслэл болгоно. Үүнд:

1. Үүрэгт, албан ажлаа хувийн ашиг сонирхолоор гүйцэтгэх;
2. Сургуулийн нэрээр хувийн ашиг хонжоо хөөцөлдөх, хувьдаа ашиг завшаан олох;
3. Хувийн ашиг сонирхлын үүднээс сурталчилгаа хийх, мэдээлэл тараах, зөвшөөрөл олгох, шийдвэр гаргах;
4. Албан тушаал эрх мэдлээ урвуулан ашиглах, материаллаг болон материаллаг бус байдлаар шан харамж авах, өгөхийг шаардах;
5. Багш, ажилтны ажил байдлын үнэлгээ, санал асуулгын үр дүн, суралцагчийн сурлагын дүнд нөлөөлөх үйлдэл, эс үйлдэл хийх, завдах;
6. Эрх мэдэл, албан тушаалаа урвуулан ашиглаж ойр дотны харилцаатай хүмүүст давуу боломж олгох, дэмжлэг үзүүлэх;
7. Боловсон хүчнийг ажилд авах, томилох, албан тушаал дэвшүүлэх, шагнал урамшуулалд тодорхойлох, мэргэжил дээшлүүлэх зэрэгт ашиг сонирхлын зөрчил гаргах;
8. Ажлын цагаар хувийн шинжтэй зүйл ярих, хувийн асуудал хөөцөлдөх;
9. Ашиг сонирхлын зөрчилтэй шийдвэр гаргах, тулгах;

4.3. Удирдах ажилтан нь ажил үүргээ биелүүлэхтэй холбоотой ёс суртахууны тусгай хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө. Үүнд:

1. Боловсролын бодлогыг хэрэгжүүлэхэд идэвх санаачилгатай, хариуцлагатай оролцох, манлайлагч байх;

2. Сургуулийн стратеги төлөвлөгөө, бодлого боловсруулахад идэвх санаачилгатай оролцох, хэрэгжилт, явц, үр дүнд тогтмол хяналт тавьж ажиллах зэргээр ажлын чиг үүрэг, хүлээн зөвшөөрсөн ажлын байрны тодорхойлолтыг чанд мөрдөх;
3. Сургалт, эрдэм шинжилгээний ажлын түвшинг орчин үеийн шаардлагад нийцүүлэн ажиллах
4. Аливаа шийдвэрийг гаргахдаа сургууль, хамт олны эрх ашгийн үүднээс үндэслэлтэй, зүй зохистой, хууль, дүрэм, журамд нийцүүлэх, гаргасан шийдвэрийнхээ хэрэгжилтэнд байнга хяналт тавих;
5. Ойр дотны харилцаатай хүмүүсийн үйл ажиллагаа, шийдвэр нь ашиг сонирхлын зөрчилтэй байж болзошгүйд анхаарч ажиллах;
6. Сургуулийн оюуны өмчид оруулах алив хөрөнгө оруулалтыг хөхүүлэн дэмжих, хамт олонд ашиг тустай эрдэм судлалын ажлыг ивээн тэтгэгчтэй идэвхтэй хамтран ажиллах;

4.4. Удирдах ажилтны ажил үүргээ биелүүлэхтэй холбогдох тусгай хэм хэмжээний зөрчлүүд, хариуцлага хүлээх үндэслэлүүд:

1. Сургуулийн өмч хөрөнгө, нөөцийг улс төрийн нам, хүч, улстөрч, сонгуульд нэр дэвшигчид хандивлах;
2. Эрх мэдэл, албан тушаал, нөлөөллөө зүй бусаар урвуулан ашиглах;
3. Сургуулийн өмч хөрөнгөд хор, хохирол учруулах;
4. Гэрээ, хэлцэл байгуулахдаа хувийн ашиг сонирхлыг тусгах, хувьдаа ашиг хонжоо хайх;
5. Сургуулийн нэрийг барьж хувьдаа болон дотно харилцаатай, сонирхол бүхий этгээдэд ашиг хонжоотой ажил хэргийг шууд болон шууд бусаар гэрээлэх, даалгах, сэдэх, зохион байгуулах, шийдвэр гаргах зэрэг

4.5. Ажилтны ажил үүргээ биелүүлэхтэй холбоотой баримтлах ёс суртахууны тусгай хэм хэмжээг дараах байдлаар томъёолно. Үүнд:

1. Ажил үүрэгтэй холбоотой мэдээлэл олж авах боломжийг тогтоосон эрх хэмжээнд нийцүүлэн нээлтэй байлгах;
2. Сургуулийн удирдлага, багш, ажилтан ажилчин, суралцагчдад холбогдох үйлчилгээг түргэн шуурхай, чирэгдэлгүй, чанартай, тэгш хүртээмжтэй, төлөвлөсөн хугацаанд нь хүргэх;
3. Сургуулийн эд хогшил, техник хэрэгсэл, тоног тохөөрөмж, сургалтын хэрэгсэл, хэрэглэгдэхүүнийг зориулалтын дагуу зүй зохистой, ариг гамтай эдлэх, зарцуулах зэргээр холбогдох дүрэм, журамд зааснаар эд хөрөнгийн бүрэн хариуцлага хүлээх;
4. Ажлын цагийг үр бүтээлтэй, зохистой ашиглах, өгсөн үүрэг даалгаврыг цаг тухайд нь хугацаанд нь чанартай гүйцэтгэх;

4.6. Удирдах ажилтан болон бусад ажилтан нь албан харилцаатай холбоотой ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг дагаж мөрднө. Үүнд:

1. Албан тушаал, нас хүйс, яс үндэс, нийгмийн гарал угсаа, шашин шүтлэгийг үл харгалзан бие биетэйгээ шударга, хүндэтгэлтэй, зөв боловсон харилцах;
2. Багаар ажиллахдаа бусдыгаа хүндэтгэх үүднээс цаг чанд барих;
3. Багаар ажиллахдаа үзэл бодлын ялгаа, зөрүү, тухайн ажил хэрэгт үл хамаарах маргаан зөрчил, санал зөрөлдөөн, сэтгэл нийлэмжгүй байдлаас ангид байх, олны эрх ашгийг эн тэргүүнд тавих, цөөнхийн саналыг хүндэтгэх;
4. Багш, ажилтан, суралцагч, сонирхлын бүлгийн гишүүдэд эелдэг, соёлч боловсон, хөнгөн шуурхай, тэгш, хүртээмжтэй үйлчлэх зэрэг

4.7. Удирдах ажилтан болон бусад ажилтныг гаргасан дараах зөрчлүүдийг албан харилцаатай холбоотой ёс суртахууны зөрчлийн тохиолдолд тооцон, хариуцлага хүлээх үндэслэл гэж үзнэ. Үүнд:

1. Мэргэжлийн үйл ажиллагааны явцад олж авсан багш, ажилтан, сурагцагчийн ажил хэргийн болон хувийн нууцтай холбоотой мэдээллийг бусдад задруулах;
2. Хувийн зорилго, эрх ашгийн үүднээс суралцагчийн хөдөлмөрийг завших;

3. Мэргэжлийн шийдвэр, үйлдэлд нөлөөлөхүйд бэлэг, шан харамж авах, өгөхийг шаардах, тулгах, дарамтлах, завдах;
4. Байр суурийн давуу байдлыг зүй бусаар ашиглах;
5. Бусдын нэр төр, байр суурийг гутаах, албан тушаал дэвших, нэр алдар хүртэх, шагнал урамшуулал авах боломжийг нь хаах, саад учруулах зэрэг

Тав. Суралцагчийн дагаж мөрдөх ёс суртахууны хэм хэмжээ

5.1. Суралцагч суралцах үйл ажиллагаанд баримтлах ёс суртахууны хэм хэмжээг дараах байдлаар төмөрболоон ойлгож, дагаж мөрдвөл зохино. Үүнд:

1. Эрдэм, мэдлэгийг эрхэм болгох, өөрийгөө ямагт боловсруулан хөгжүүлэх, сурлагадаа байнга ахиц дэвшил гаргах;
2. Сургуулиас батлан гаргасан суралцагчийн дүрэм, журмыг уншиж судласан байх, чанд дагаж мөрдөх;
3. Хичээлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө, хуваарь, цагийг баримтлах, хичээл, дадлагын үйл ажиллагаанд саад учруулахгүй байх;
4. Хичээлийн цагийг зүй зохистой үр бүтээлтэй ашиглах;
5. Даалгавар, ангийн болон бие дааж хийх ажлыг чанартай, хугацаанд нь гүйцэтгэх;
6. Сургуулийн өмч хөрөнгийг /анги танхим, гудамж, хаалга цонх, эд хогшил, сургалтын хэрэгслэгдэхүүн, ном сурах бичиг, гарын авлага, диплом, сонин, сэтгүүд, компьютер, техник хэрэгсэл гэх мэт/ ариг гамтай, зориулалтаар нь эдэлж хэрэглэх, ашиглах;
7. Улирлын болон улсын шалгалт, бусад шалгалт, тестийн журмыг чанд сахиж мөрдөх;
8. Эмнэл зүйн баз эмнэлгүүдэд хичээллэх суралцагсад үед тухайн эмнэлгийн дотоод дүрэм, сургуулийн соёлын хэм хэмжээг чанд мөрдөн багшийн удирдлагын дагуу сургалт эмнэл зүйн үйл ажиллагаанд хамрагдана.

5.2. Суралцагчийн суралцах үйл ажиллагаанд гаргасан ёс суртахууны зөрчлийн тохиолдлууд, хариуцлага тооцох үндэслэлүүд:

1. Өөрийгөө болон бусдыг хуурч мэхлэн үнэнд үл нийцсэн үнэлгээ авах, завдах;
2. Хүндэтгэх шалтгаангүйгээр хичээл таслах, хожимдох, хичээлийн дундуур гарч, орох;
3. Хичээлийн цагаар багшийн сургах, суралцагчийн сурах үйл ажиллагаанд саад учруулах, хичээлийн хэвийн ажиллагааг алдагдуулах /гар утсаар ярих, мессеж бичих, тоглоом тоглох, цахим хэрэгслийг хичээлийн бус зориулалтаар ашиглах, бохь захилах, хогжим сонсох, чанга дуу гаргах, ярих, инээх зэргээр/;
4. Сургалтын материалыг бусдаас хуулах, зөвхөн өөрөө ашиглах зорилгоор нууж дарагдуулах, өөрчлөх зэргээр бусадтай шударга бусаар өрсөлдөх;
5. Хичээлийн даалгавар, бие дааж гүйцэтгэх ажилдаа бусдын хийснийг хэсэгчлэн болон бүтнээр хуулан оруулах, санааг нь зөвшөөрөлгүй, иш таталгүй, эх сурвалжийг дурьдалгүй ашиглах зэргээр хууран мэхлэх;
6. Шалгуулж үнэлгээ авсан ажлыг дахин ашиглаж давхар үнэлүүлэх;
7. Багшийн өгсөн дүн, оноог засах, үнэлгээг өөрчлөх;
8. Бусдын өмнөөс шалгалт өгөх, бусдыг өөрийн өмнөөс шалгалтанд оруулах;
9. Шалгалтын журам зөрчих, шалгалтын үед бусдад мэдээлэл өгөх, авах, бусдын болон өөрийн авч ирсэн материал хуулах, хориглосон /гар утас, цахим төхөөрөмж гэх мэт/ хэрэгсэл ашиглах;
10. Хүндэтгэх шалтгаангүйгээр хичээл таслах, үүнийгээ нуун дарагдуулах зорилгоор хуурамч баримт бичиг бүрдүүлэх;

5.3. Суралцагч суралцах үйл ажиллагаанаас бусад хүрээнд ёс суртахууны дараах хэм хэмжээг мөрдөнө. Үүнд:

1. Сургуулийн эрхэм зорилгыг сайтар мэддэг, ухамсарласан, дээдлэн хүндэтгэдэг байх;
2. Сургуулийн хичээлийн болон оюутны байр, хонгил, анги танхим, номын сан, биеийн тамирын заал, бие дааж ажиллах төв, цахилгаан болон явган шат, сургуулийн орчны ногоон байгууламж зэрэг нийтийн эзэмшлийн байр, талбай, эд хөрөнгө, тоног төхөөрөмж,

- ус, цахилгаан, номын сангийн ном, сурах бичгийг ариг гамтай, зориулалтын дагуу ашиглах, зөв боловсон, зүй зохистой үйлчлүүлэх,
3. Мэндлэх, хүндлэх ёсыг баримтлахыг эрмэлзэх,
 4. Сургуулийн эрх бүхий албан тушаалтан, багш, ажилтан, ажилчид болон суралцагчийн зүй ёсны шаардлагыг цаг тухайд нь биелүүлэх;
 5. Оюутны үүсгэл санаачилгаар байгуулсан клубт элсэх, ажиллах, клуб байгуулахыг санаачлах, удирдах;

5.4. Сургуулийн орчинд, суралцагчийн суралцах үйл ажиллагаанаас бусад хүрээнд гаргасан ёс суртахууны зөрчилд тооцогдох тохиолдлууд, хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл:

1. Сургуулийн орчинд холбогдох дотоод дүрэм, дэг журмыг зөрчих, үл хүндэтгэх /биеэ зөв авч явахгүй, хог хаях, бохирдуулах зэргээр/;
2. Орчин тойрныхоо хүмүүсийн үнэ цэнэ, нэр хүндийг үл хүндэтгэх, ялгаварлах, бүдүүлэг, шударга бус хандах, эрх ашигт нь хохирол учруулах, дарамт шахалт үзүүлэх, дайрч доромжлох, нэр төрийг нь сэвтүүлэх;
3. Компьютерийн сүлжээ, программд зүй бусаар нэвтрэх, бусдын код, нууц үгийг зүй бус аргаар мэдэх, ашиглах, техник хэрэгсэлийн жижиг эд ангийг солих, хулгайлах, эдгээрийг үйлдэхээр оролдох, завдах;
4. Хувийн үзэл бодлоо сургуулийн байр суурь мэтээр ухуулан ойлгуулах, сургуулийн бодлого, үйл ажиллагаа зэргийг гажуудуулан сурталчлах, худал ташаа мэдээлэл бүхий зар сурталчилгаанд оролцох;
5. Сургуулийн орчин (хичээлийн байр, оюутны байр сургуулийн нутаг дэвсгэр)-д хөзөр, даалуу, компьютерийн тоглоом мөрийтэй тоглох, хэт чанга дуу авиа үүсгэх;
6. Сургуулийн анги танхим, албан тасалгаа, дотуур байранд зөвшөөрөлгүй нэвтрэх;
7. Сургуулийн орчинд согтууруулах ундаа, мансууруулах зэрэг сэтгэцэд хортойгоор нөлөөлөх зүйл авч явах, хэрэглэх, хадгалах, эдгээрийг үйлдэхээр оролдох, завдах;

Зургаа. Ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилт

6.1. Ёс зүйн дүрмийн зөрчлийн тохиолдол бүрт багш, удирдах ажилтан болон бусад ажилтан, суралцагчдад дараах эх сурвалжийг үндэслэн энэхүү Ёс зүйн дүрмийн дагуу, зөрчил гаргасан эсэхийг нь тогтооно. Үүнд:

1. Суралцагч, багш, удирдах ажилтан, ажилтан, сонирхлын бүлгийн гишүүн, үйлчлүүлэгчдээс бичгээр ирүүлсэн мэдээлэл;
2. Сургуулийн албад, тэнхмүүдээс ирүүлсэн мэдээлэл, хэлэлцсэн хурлын протокол, санал дүгнэлт, шийдвэр;
3. Хууль хяналтын байгууллагын албан ёсны шийдвэр, мэдээлэл;
4. Сургуулиас зохион байгуулсан төрөл бүрийн санал асуулгын дүн;
5. Ёс суртахууны зөрчил гаргасан талаарх багш, удирдах болон бусад ажилтны мэдэгдэл, тайлбар;
6. Бусад холбогдох мэдээлэл;

6.2. Ёс зүйн дүрэм зөрчсөн этгээдэд Монгол Улсын Хөдөлмөрийн тухай хууль, Боловсролын болон Дээд Боловсролын тухай Монгол Улсын хуулиуд, Боловсролын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагаас гаргасан дүрэм, журам, тушаал шийдвэр, АШУҮИС-ийн Хөдөлмөрийн Дотоод Журам, АШУҮИС-ийн бүрэлдэхүүний сургууль, салбар сургуулийн багшийн мэргэжлийн ёс зүйн дүрэм, бусад ёс зүйн баримт бичиг болон энэхүү Ёс зүйн дүрмийн дагуу, зөрчлийн хор уршиг, хохирол, хэмжээг харгалзан сахилга хариуцлагын дараах шийтгэл ногдуулна. Үүнд:

1. Эхний удаад багш, удирдах ажилтан, ажилтанд авах сахилгын шийтгэлийг АШУҮИС-ийн Хөдөлмөрийн Дотоод Журамд зааснаар ногдуулна.
2. Зөрчлийн тохиолдлыг давтан гаргасан багш, удирдах ажилтан болон бусад ажилтны албан тушаалын зэрэглэлийг гурав хүртэл сарын хугацаатай бууруулах сахилгын шийтгэл оноож болно.

3. Зөрчлийг удаа дараа гаргасан, өмнөх сахилгын шийтгэлийн хүчинтэй хугацаа дуусаагүй байхад зөрчил гаргасан, эсвэл ноцтой, хүндрүүлэн үзэх зөрчил гаргасан бол АШУҮИС-ийн Хөдөлмөрийн Дотоод Журамд заасан сахилгын шийтгэлийг шат алгасуулан ногдуулах буюу ажлаас халах хүртэл арга хэмжээ авна.
4. Ёс зүйн дүрмийн зөрчил гаргасан суралцагч оюутанд эхний удаад амаар болон бичгээр сануулна.
5. Сануулах шийтгэл хүлээсэн хугацаандаа ёс суртахууны зөрчил дахин гаргасан суралцагчид, суралцагч байх эрхийг нь хасахыг заавал бичгээр сануулна.
6. Ёс суртахууны зөрчил удаа дараа гаргаж, өмнөх арга хэмжээнд засраагүй болон ёс суртахууны ноцтой зөрчил гаргасан суралцагчийн суралцах эрхийг нь хасч, нийтэд мэдээлнэ.

6.3. Ёс суртахууны зөрчил гаргасан суралцагчид сахилга хариуцлагын шийтгэл ногдуулахдаа дараах зарчмыг баримтлана. Үүнд:

1. Нэг хичээлийн улирлын хугацаанд нэгээс илүү удаа ёс суртахууны хариуцлага ногдуулахгүй.
2. Суралцах эрхээ хасуулсан этгээдийн сургалтын төлбөрийг нь буцааж олгохгүй /Энэ тухай Оюутны төлбөр тооцоо хийх тухай журамд бий/.
3. Энэ дүрэмд ёс суртахууны зөрчил гэж заасан үйлдлүүдийг мэдээгүй нь суралцагч хариуцлагаас мултрах үндэслэл болохгүй.

6.4. Сургуулийн хэмжээнд ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтийг дараах институци хангаж, хянаж ажиллана. Үүнд:

1. Захирал
2. Ёс Зүйн Хороо
3. Салбар, бүрэлдэхүүн сургуулийн захирлууд
4. Санал Гомдлын Хороо
5. ЗХШҮА-ны дарга
6. СБЗГ-ын дарга
7. Оюутны албаны декан
8. Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний арга зүйч
9. Дотоод Аудитор

6.5. Ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилт дэх Захирлын үүрэг:

1. АШУҮИС-ийн Соёлын стандарт, түүний хавсралтууд, Ёс зүйн дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт, засвар оруулах, хэрэгжүүлэхтэй холбоотой асуудлаар чиглэл, удирдамж өгөх, сургуулийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, төсөвт тусгах, хяналт тавих;
2. Ёс зүйн дүрмийг хэрэгжүүлэх, ёс суртахууны хэм хэмжээг сахиулан мөрдүүлэхтэй холбоотой тушаал гаргах;
3. Ёс суртахууны зөрчил гаргагчид сахилга хариуцлагын шийтгэл хүлээлгэх тушаалыг Ёс зүйн хорооны шийдвэрийг үндэслэн гаргах, хяналт тавих;
4. Ёс Зүйн Хорооны гишүүнээр ажиллуулах багш, ажилтны төлөөлөл 1-2 хүнийг нэр дэвшүүлэх
5. АШУҮИС-ийн Ёс Зүйн Хорооны дүрмийг батлах
6. Ёс Зүйн Хорооны хуралд таслах эрхгүй оролцох, ажиглах зэрэг

6.6. АШУҮИС-ийн Ёс Зүйн Хороо нь өөрийн дүрмийн хүрээнд үйл ажиллагаагаа явуулахын зэрэгцээ АШУҮИС-ийн Соёлын Стандарт, Ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтэд дараах үүрэгтэй ажиллана. Үүнд:

1. Энэхүү стандартыг хэрэгжүүлэх, боловсонгүй болгох асуудлаар сургуулийн захиралд зөвлөх, судлах, шинжлэх, нийт багш, суралцагч, ажилтанд ухуулах, таниулах, албан шаардлага тавих;
2. Багш, ажилтан, суралцагч оюутны ёс суртахууны зөрчил гаргасан эсэхийг тогтоосон Санал Гомдлын Хорооны анхан шатны санал дүгнэлтийг хэлэлцэн, холбогдох Монгол Улсын

хууль, тогтоол шийдвэр, АШУҮИС-ийн дүрэм, журам, стандарт, Ёс зүйн дүрмийн хүрээнд нягтлан магадлах, дүгнэлт гаргах,

3. Ёс суртахууны зөрчил гаргагчид сахилга хариуцлагын шийтгэл ногдуулах эсэхийг шийдвэрлэх санал гаргах;
4. Ёс суртахууны зөрчил гаргагчид ногдуулах ёс суртахууны сахилга хариуцлагын шийтгэлийн зэрэг хэмжээг тогтоох санал гаргах;
5. Ёс суртахууны зөрчил гаргагчид сахилга хариуцлагын шийтгэл ногдуулах санал гаргах;

6.7. Санал Гомдлын Хороо нь өөрийн дүрмийн хүрээнд үйл ажиллагаа явуулахын зэрэгцээ энэхүү Соёлын Стандарт, Ёс зүйн дүрэмд дараах чиг үүрэгтэй оролцож ажиллана :

1. Багш, ажилтан, суралцагч оюутны ёс зүй, ёс суртахууны зөрчлийн тохиолдол бүрийн тухай энэхүү дүрмийн 6.1-д заасан эх сурвалжийн мэдээлэл, баримтыг хүлээн авах, бүртгэх, ангилах
2. Санал Гомдлын Хорооны хурлаар ирсэн мэдээллийг нягтлан хэлэлцэж, зөрчил гаргасан этгээдэд сахилгын хариуцлагын шийтгэл оноох эсэх анхан шатны саналыг Ёс Зүйн Хороонд уламжлан, бичгээр хүргүүлнэ.

6.8. Санал гомдлын хороо дараах бүрэлдэхүүнтэй байна.

1. Захиргаа хяналт шинжилгээ үнэлгээний албаны дарга	→	Санал гомдлын хорооны дарга
2. Дотоод аудитор	→	Санал гомдлын хорооны /НБД/
3. Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний арга зүйч	→	Санал гомдлын хорооны гишүүн
4. Сургалтын бодлого зохицуулалтын газрын дарга	→	Санал гомдлын хорооны гишүүн
5. Оюутны албаны декан	→	Санал гомдлын хорооны гишүүн
6. Хамт олны төлөөлөл	→	Санал гомдлын хорооны гишүүн
7. Оюутны холбооны төлөөлөл	→	Санал гомдлын хорооны гишүүн

6.9. Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний арга зүйч, Дотоод Аудитор нар нь өөрийн ажлын чиг үүрэг, ажлын байрны тодорхойлолтод зааснаас гадна Ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтийг ажиглах, шаардлага тавих, зөрчлийн тохиолдлыг мэдээлэх, ёс зүй, ёс суртахууны зөрчлийн тухай хэлэлцэх Санал Гомдлын Хорооны хуралд таслах эрхгүй оролцох үүрэг гүйцэтгэнэ.